

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب نامه هیئت وزیران

بسمه تعالی

“با صلوات بر محمد و آل محمد”

وزارت جهاد کشاورزی - سازمان اداری و استخدامی کشور

سازمان ملی بهره‌وری ایران

هیئت وزیران در جلسه ۱۴۰۰/۴/۹ به پیشنهاد مشترک وزارت جهاد کشاورزی و سازمان اداری و استخدامی کشور و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و در اجرای بند (الف) ماده (۵) و تحقق اهداف جدول شماره (۲) ماده (۳) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۹۵ - تصویب کرد:

- ۱- سند ارتقای بهره‌وری بخش کشاورزی به شرح پیوست که تأیید شده به مهر دفتر هیئت دولت می باشد، تعیین می شود.
- ۲- وزارت جهاد کشاورزی موظف است گزارش پیشرفت اقدامات و برنامه‌های مندرج در این سند را در مقاطع زمانی شش ماهه تهیه و به سازمان ملی بهره‌وری ایران ارایه نماید.
- ۳- سازمان اداری و استخدامی کشور و سازمان ملی بهره‌وری ایران مکلفند گزارش تجمیعی اقدامات صورت گرفته برای این سند را به صورت سالانه به هیئت وزیران ارسال نمایند.
- ۴- این سند پس از ابلاغ و اجرای آزمایشی به مدت یکسال، با پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی و تأیید سازمان ملی بهره‌وری ایران قابل بازنگری خواهد بود.

اسحاق جهانگیری

معاون اول رئیس جمهور

رونوشت به دفتر مقام معظم رهبری، دفتر رئیس جمهور، دفتر رئیس قوه قضاییه، دفتر معاون اول رئیس جمهور، دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام، معاونت حقوقی رئیس جمهور، معاونت امور مجلس رئیس جمهور، دیوان محاسبات کشور، دیوان عدالت اداری، سازمان بازرسی کل کشور، معاونت قوانین مجلس شورای اسلامی، امور تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات، کلیه وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و مؤسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی، روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران، دبیرخانه شورای اطلاع‌رسانی دولت و دفتر هیئت دولت ابلاغ می‌شود.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب نامه هیئت وزیران

بسمه تعالی

“با صلوات بر محمد و آل محمد”

وزارت جهاد کشاورزی - سازمان اداری و استخدامی کشور

سازمان ملی بهره‌وری ایران

هیئت وزیران در جلسه ۱۴۰۰/۴/۹ به پیشنهاد مشترک وزارت جهاد کشاورزی و سازمان اداری و استخدامی کشور و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و در اجرای بند (الف) ماده (۵) و تحقق اهداف جدول شماره (۲) ماده (۳) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۹۵ - تصویب کرد:

- ۱- سند ارتقای بهره‌وری بخش کشاورزی به شرح پیوست که تأیید شده به مهر دفتر هیئت دولت می باشد، تعیین می شود.
- ۲- وزارت جهاد کشاورزی موظف است گزارش پیشرفت اقدامات و برنامه‌های مندرج در این سند را در مقاطع زمانی شش ماهه تهیه و به سازمان ملی بهره‌وری ایران ارایه نماید.
- ۳- سازمان اداری و استخدامی کشور و سازمان ملی بهره‌وری ایران مکلفند گزارش تجمیعی اقدامات صورت گرفته برای این سند را به صورت سالانه به هیئت وزیران ارسال نمایند.
- ۴- این سند پس از ابلاغ و اجرای آزمایشی به مدت یکسال، با پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی و تأیید سازمان ملی بهره‌وری ایران قابل بازنگری خواهد بود.

اسحاق جهانگیری

معاون اول رئیس جمهور

رونوشت با توجه به اصل ۱۳۸ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران برای اطلاع ریاست محترم مجلس شورای اسلامی ارسال می شود.

اسحاق جهانگیری

معاون اول رئیس جمهور

سند ارتقای بهره‌وری بخش کشاورزی

دفتر هیئت دولت

www.npo.gov.ir

افزایش بهره‌وری
مطالبه ملی
وظیفه همگانی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سند ارتقای بهره‌وری بخش کشاورزی

بند «الف» ماده (۵) قانون برنامه ششم توسعه کشور مقرر داشته است که "دستگاه‌های اجرایی برای محور قرار دادن رشد بهره‌وری در اقتصاد ضمن اجرایی نمودن چرخه مدیریت بهره‌وری در مجموعه خود، تمهیدات لازم را برای عملیاتی نمودن این چرخه در واحدهای تحت تولید خود با هماهنگی سازمان ملی بهره‌وری ایران فراهم نموده و گزارش سالانه را به آن سازمان ارائه نمایند". بر این اساس، راهنمای اجرایی بند «الف» ماده (۵) قانون برنامه ششم توسعه از سوی سازمان اداری و استخدامی کشور ابلاغ شد. با این هدف که دستگاه‌های اجرایی با اجرای چرخه بهره‌وری، اهداف بهره‌وری بخش‌های اقتصادی مندرج در جدول (۲) ماده (۳) قانون برنامه ششم توسعه را محقق نمایند.

بخش کشاورزی یکی از بخش‌های نه‌گانه اقتصادی است که شاخص‌های رشد ارزش افزوده، رشد بهره‌وری کل عوامل تولید و رشد عوامل تولید (نیروی کار و سرمایه) آن طی سال‌های برنامه ششم توسعه به ترتیب ۸، ۳.۲ و ۴.۸ درصد هدفگذاری شده است. عملکرد این بخش در رشد ارزش افزوده، رشد بهره‌وری کل عوامل و رشد عوامل تولید (نیروی کار و سرمایه) طی سال‌های برنامه ششم توسعه به ترتیب ۲.۹، ۰.۷- و ۳.۶ درصد گزارش شده است.

دفتر هیئت دولت

فهرست

- ۱- پیش‌گفتار ۲
- ۲- مقدمه ۴
- ۳- مسائل اساسی بهره‌وری بخش ۵
- ۴- اهداف ۶
- چشم‌انداز ۶
- اهداف کمی یا کیفی ۷
- ۵- اولویت‌های سیاستی ۷
- ۶- برنامه‌های عملیاتی ۱۰
- ۷- دوره اجرا ۱۰
- ۸- نحوه اجرا ۱۰
- ۹- نحوه بازنگری ۱۱

دفتر هیئت دولت

۱- پیش‌گفتار

چنانچه نقش اصلی دولت در ساختار حکمرانی را تسهیل‌گری و هماهنگی برای اجرای کارآمد و مؤثر فعالیت‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بدانیم تا بر اساس آن رفاه اجتماعی در سطح مورد انتظار حاصل شده و منافع ملی به شکل عادلانه و پایدار میان افراد جامعه و نسل‌ها توزیع شود، رویکرد مدیریت و برنامه‌ریزی مبتنی بر مبانی و اصول بهره‌وری از اهمیت زیادی برخوردار خواهد بود. تخصیص سرمایه‌ها و منابع ملی به فعالیت‌ها و برنامه‌های توسعه‌ای یا امور جاری نهادها و واحدهای اقتصادی برای تولید کالا و خدمات در بخش‌های اقتصادی گوناگون، تنها در چارچوب و الگوهای بهره‌وری موجب تضمین پایداری و حصول اهداف رشد و توسعه اقتصادی می‌گردد.

به طور کلی، رشد اقتصادی از دو طریق تزریق منابع تولید (شامل نیروی کار و سرمایه) و افزایش بهره‌وری در استفاده از منابع تولید حاصل می‌شود، رویکرد اول ناظر به گسترش کمیت ظرفیت‌های اقتصادی است و رویکرد دوم ناظر بر ارتقای کیفیت و مدیریت بهتر استفاده از منابع موجود یا بهره‌وری است. در نتیجه رشد اقتصادی از حاصل جمع رشد مقدار منابع به علاوه رشد بهره‌وری کل عوامل (TFP) به دست می‌آید. بهره‌وری عوامل کل یکی از نسبت‌های متعارف مورد استفاده در برنامه‌های توسعه اقتصادی است که نشان‌دهنده میزان بهره‌وری از منابع نیروی کار و سرمایه می‌باشد و در برنامه ششم توسعه مورد استفاده قرار گرفته است.

شناخت دقیق اهداف، مؤلفه‌های درونی و محیطی اثرگذار بر کارآمدی اقدامات و تحقق سطح مطلوب رضایت ذی‌نفعان، در تدوین سیاست‌ها و برنامه‌های دستگاه‌های اجرایی کشور مورد تأکید قرار گرفته است. از سوی دیگر، نگرش مسأله محور مبتنی بر شناخت عوامل بازدارنده و محرک ارتقای بهره‌وری در چهار سطح درون واحد اقتصادی، محیط خرد، محیط کلان و مواهب و مخاطرات محیطی کمک می‌کند تا حوزه‌های کلیدی عدم توفیق در اهداف به درستی شناسایی شده و متناسب با آن راهکار بهبود پیشنهاد شود.

برای دستیابی به اهداف کمی بهره‌وری در برنامه ششم، لازم است دستگاه‌های اجرایی مجموعه‌ای از برنامه‌های اجرایی و فعالیت‌های نظام‌مند طراحی و اجرا نمایند که مستقیم یا غیر مستقیم منجر به ارتقای بهره‌وری بخش‌های اقتصادی شود. بخشی از این اقدامات توسط دستگاه مسئول بخش و بخش دیگر توسط سایر دستگاه‌های اجرایی انجام می‌شود. لذا در هر یک از بخش‌های اقتصادی یک وزارتخانه به عنوان دستگاه مسئول تحقق اهداف و منتخبی از دیگر دستگاه‌ها به عنوان همکار تعیین شدند.

سازمان ملی بهره‌وری ایران به عنوان متولی امر حرکت بهره‌وری در کشور، با تدوین و ابلاغ راهنمای اجرایی بند (الف) ماده (۵) قانون برنامه ششم توسعه راهبری حرکت ملی بهره‌وری در بخش‌های اقتصادی را برنامه‌ریزی

و عملکرد دستگاه‌های اجرایی کشور برای تحقق اهداف مندرج در قانون را پایش می‌کند. انتظار می‌رود با استقرار چرخه بهره‌وری در واحدهای ستادی و استانی دستگاه‌های اجرایی کشور و تداوم رویکرد مدیریت مسأله محور در تدوین سیاست‌ها و برنامه‌های دستگاهی و بخشی، ظرفیت‌های مغفول مانده اقتصاد کشور فعال شده و زمینه توسعه و رشد پایدار محقق شود.

۲- مقدمه

رویکرد ارتقای بهره‌وری عوامل تولید در سیاست‌ها، راهبردها و برنامه‌های عملیاتی دستگاه‌های اجرایی کشور در حوزه‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در اسناد بالادستی از جمله سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، سیاست‌های کلی اصلاح نظام اداری، برنامه جامع بهره‌وری کشور و قوانین پنج‌ساله برنامه توسعه اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی (برنامه چهارم، پنجم و ششم) مورد تأکید قرار گرفته است.

این امر در قالب ماده ۵ قانون برنامه ششم توسعه، مبنای ارزیابی وضعیت بهره‌وری دستگاه‌های اجرایی کشور با هدف تحقق سهم بهره‌وری در ماده ۳ این قانون قرار گرفته است. سازمان ملی بهره‌وری ایران، به عنوان متولی حرکت بهره‌وری در کشور، وظایف و نقش ذی‌نفعان بهره‌وری در کشور را مطابق با برنامه جامع بهره‌وری کشور (مصوب سال ۱۳۹۴ هیأت وزیران) تعیین کرده است.

سطوح مختلف سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی برای ارتقای بهره‌وری در کشور به موجب سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه و پس از آن در مواد ۳ و ۵ این برنامه تصریح شده است. در بند (الف) این ماده قانونی، دستگاه‌های اجرایی کشور مکلف به اجرایی نمودن چرخه بهره‌وری و تدوین برنامه‌های عملیاتی ارتقای بهره‌وری شده‌اند. بر این اساس با توجه به پراکندگی فعالیت‌ها و بازخورد نامطلوب عملکرد دستگاه‌ها در اجرای این تکلیف، سازمان ملی بهره‌وری ایران فراتر از وظایف محوله قانونی و به منظور راهبری حرکت بهره‌وری در کشور، راهنمای اجرایی بند الف ماده ۵ قانون برنامه ششم را تدوین نمود و در آبان ماه سال ۱۳۹۷ به امضای معاون محترم رئیس‌جمهور و رئیس سازمان اداری و استخدامی کشور به دستگاه‌های اجرایی ابلاغ کرد.

در این راهنما، استقرار چرخه بهره‌وری در قالب ده گام، با بهره‌گیری از رویکرد مساله‌شناسی و بهبود مستمر و مفاهیم پایه‌ای و استاندارد بهره‌وری مورد توجه قرار گرفته است. در گام‌های ۱ و ۲ این راهنما از طریق تشکیل و تقویت کمیته‌های بهره‌وری در سطح دستگاه‌های اصلی، سازمان‌ها و شرکت‌های تابعه، تشکیل کارگروه‌های کارشناسی و برگزاری کارگاه‌ها و جلسات آموزشی نسبت به زمینه‌سازی و ساختارسازی برای ارتقای بهره‌وری اقدام شد.

در ادامه (گام‌های ۳ و ۴) از طریق جمع‌آوری آمار و ارقام مربوط به زیربخش‌ها و فعالیت دستگاه‌ها، تعیین مسئولیت‌های ارتقای بهره‌وری و اولویت‌بندی فعالیت‌ها، هدفگذاری بهره‌وری کل عوامل در زیربخش‌ها و فعالیت‌ها صورت گرفت.

در گام‌های ۵ و ۶ دستگاه اجرایی به شناسایی مشکلات و موانع بهره‌وری در سطوح مختلف، شامل واحدهای اقتصادی فعال، محیط کسب و کار و سطح کلان در رشته فعالیت/زیربخش‌های منتخب پرداختند. در مرحله بعد دستگاه‌ها در چارچوب مدل چند سطحی، علت‌ها و ریشه‌های مسائل مذکور را شناسایی کرده و برای رفع این علل راه‌حلی (اقدامات اساسی) را در چارچوب مذکور طراحی نمودند. مجری این راه‌حل‌ها می‌تواند خود دستگاه مسئول، واحدها یا سازمان‌های تابعه آن و یا سایر دستگاه‌های اجرایی کشور باشد. نکته مهم و قابل ذکر این است که برای هر راه‌حل (اقدام اساسی) تعریف شده، یک شاخص کلیدی عملکرد برای سنجش پیشرفت برنامه‌های اجرایی بهره‌وری تعریف و برای آن هدفگذاری کمی صورت می‌پذیرد.

در گام‌های ۷ و ۸ پس از انتخاب بسته‌ای از بهترین راه‌حل‌ها (اقدامات اساسی) که می‌تواند همزمان در سطوح مختلف مدل چندسطحی طراحی شده باشند، برای هر کدام از اقدامات اساسی تعریف شده یک برنامه اجرایی تدوین و پس از تأیید سازمان ملی بهره‌وری ایران و در قالب سند بهره‌وری بخش (سند حاضر) به کلیه دستگاه‌های اجرایی جهت اجرایی‌سازی ابلاغ می‌شود.

آنچه در ادامه آمده است ما حاصل تلاش وزارت جهاد کشاورزی و سازمان‌های تابعه آن در شناسایی مسائل و تنگناهایی است که در صورت مرتفع شدن می‌توانند دستیابی این مجموعه را به اهداف ارتقای بهره‌وری بخش کشاورزی تسریع نمایند.

۳- مسائل اساسی بهره‌وری بخش

تدوین راهنمای اجرایی بند الف ماده ۵ قانون برنامه ششم توسعه با رویکرد مسأله محور و به منظور شناسایی و حل مسائل بهره‌وری و رقابت‌پذیری در سطوح مختلف صورت پذیرفت. این دستورالعمل به دنبال آن است که با رویکردی نظام‌مند مسائل مطرح در چهار سطح درون واحدهای اقتصادی (که وابسته به کیفیت حکمرانی شرکتی و مدیریت و عملیات واحدهای اقتصادی (بنگاه‌های اقتصادی) است)، محیط اقتصاد خرد (که وابسته به سیاست‌ها، اقدامات و خدمات عمومی دستگاه‌های اجرایی بخشی است)، محیط اقتصاد کلان (که متأثر از سیاست‌ها، اقدامات و خدمات عمومی دستگاه‌های فرابخشی است) و مواهب و مخاطرات برون‌زا (که میزان ارزش اقتصادی یا هزینه اقتصادی ناشی از آنها وابسته به اقدامات در سه سطح فوق است) را برای بخش‌های اقتصادی و با مسئولیت دستگاه‌های اصلی شناسایی کند. در ادامه مسائل شناسایی شده با تأکید بر اولویت‌های راهبردی بخش کشاورزی که در دستور اقدامات بهبود بهره‌وری وزارت جهاد کشاورزی قرار گرفته‌اند آمده است.

- ظرفیت خالی تولید در بخش کشاورزی

دفتر هیئت دولت

- اثربخشی پایین سیاست‌ها و برنامه‌های توسعه بخش کشاورزی
- راندمان پایین تولید محصولات کشاورزی (ریشه مسأله: محدودیت موجودی سرمایه و کاهش سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی)
- راندمان پایین تولید محصولات کشاورزی (ریشه مسأله: استقرار نامناسب نظام نوآوری در بخش کشاورزی)
- ظرفیت بلا استفاده نهاده‌های کشاورزی (ریشه مسأله: بهره‌برداری نامناسب از زمین و خاک در دسترس کشاورزی)
- کمبود تولید محصولات کشاورزی (ریشه مسأله: وجود بحران آب در بخش کشاورزی)
- ناکارآمدی زنجیره های ارزش و کمبود صنایع پشتیبان
- ناکارآمدی بازاری رسانی داخلی و خارجی و افزایش حاشیه‌های بازار و افزایش ضایعات
- بالا بودن قیمت تمام شده تولیدات کشاورزی
- وابستگی به نهاده های وارداتی
- یکپارچه نبودن مدیریت آمار و اطلاعات در بخش کشاورزی و عدم وجود مدیریت یکپارچه اطلاعات در بخش کشاورزی و سیستم های ناکارآمد اطلاع رسانی به بهره برداران
- تخریب منابع پایه، ذخایر ژنتیکی، جنگل ها و مراتع، بیابان زایی، و تخریب زیست محیطی
- اثربخشی پایین تحقیقات، آموزش و ترویج در بخش کشاورزی

۴- اهداف

چشم‌انداز

تأمین امنیت غذایی با تکیه بر تولید از منابع داخلی، نوسازی نظام تولید کشاورزی بر مبنای دانش نوین و بومی‌سازی فناوری‌های روز، ارتقاء بهره‌وری آب در تولید محصولات کشاورزی، حمایت مؤثر از ساماندهی فرایند تولید و اصلاح نظام بازار محصولات کشاورزی، اصلاح نظام بهره‌برداری از منابع طبیعی و مهار عوام ناپایداری این منابع، کاهش مدت زمان پاسخ به استعلام‌ها و صدور پروانه ساخت بنگاه‌های اقتصادی روستایی و عشایری از هرکدام از دستگاه‌های ذیربط، به مدت حداکثر پانزده روز، توسعه حداقل ۵۴ خوشه کسب‌وکار روستایی، بهره‌برداری و ساخت ۹۸ ناحیه صنعتی روستایی و ایجاد ۱۰۰۰ فرصت شغلی در روستاها و مناطق عشایری، افزایش تولید محصولات راهبردی و تبدیل پانصد هزار هکتار از اراضی شیبدار به باغات و اصلاح و بهبود خاک کشاورزی و افزایش کربن (ماده آلی) خاک به میزان سالانه ۵۰۰ هزار هکتار

اهداف کمی یا کیفی

مطابق با جدول (۲) ماده ۳ قانون برنامه ششم توسعه به منظور دستیابی به رشد اقتصادی متوسط سالانه هشت درصد (۸٪)، متوسط رشد سالانه بهره‌وری کل عوامل تولید برای بخش کشاورزی ۳.۲ درصد تعیین گردیده است.

با توجه به اینکه طراحی نظام‌مند اقدامات بهبود بهره‌وری در مراحل نوزادی خود قرار دارد و تا رسیدن به مراحل بلوغ همچنان مسیری طولانی باقی است، با دید واقع‌بینانه نباید انتظار تحقق کامل هدف مورد اشاره را تنها با اجرای دور اول چرخه مدیریت بهره‌وری داشت. از آنجا که بهره‌وری تلاشی مستمر و همیشگی است، نیل به این مهم نیازمند استمرار اقدامات، بازبینی اهداف و دقت نظر بیشتر در سال‌های آتی است.

۵- اولویت‌های سیاستی

پس از شناسایی مسائل دستگاهی و بخشی، راه‌حل‌های غلبه بر عوامل بازدارنده بهره‌وری با تبادل نظرات تخصصی کارشناسی تعیین و از بین آنها بهترین راه‌حل‌ها انتخاب شدند. راه‌حل‌های مورد نظر که در راهنمای اجرایی اقدامات اساسی نامیده می‌شوند بایستی مشتمل بر راهبرد و سیاست اجرایی بوده و لازم است نماگر کلیدی عملکرد برای هر اقدام اساسی تعریف گردد و دستگاه مجری آن نیز مشخص شود. راهبردها در واقع حوزه‌های اصلی تعریف برنامه‌های اجرایی هستند. این حوزه‌ها متناظر با مولفه‌های معرفی شده در مدل ۴ سطحی عوامل موثر بر بهره‌وری (در سطح درون واحد اقتصادی، محیط کسب و کار خرد و عوامل محیطی) هستند. سیاست‌ها با توجه به ماهیت و مأموریت دستگاه اجرایی طراحی شده و در مورد راهبردهای سطح خرد می‌بایست به تفکیک واحدهای اقتصادی دولتی و غیردولتی تنظیم شوند. اقدامات اساسی منبث از راهبردهای تدوین شده و در چارچوب سیاست‌های وضع شده بوده و انتظار می‌رود در صورت اجرای اثربخش آنها شاخص‌های بهره‌وری بهبود یابد.

اولویت‌های سیاستی بخش کشاورزی که در کارگروه خبرگی بررسی و به تایید سازمان ملی بهره‌وری ایران رسیده است به قرار زیر است.

- ترویج و توسعه ارقام و نهال و نژاد و گونه‌های اصلاح شده در فرایند تولید
- انجام عملیات به‌زراعی و به‌باغی و به‌نژادی
- تدوین برنامه توسعه محصولات ارگانیک و غذای سالم
- عملیاتی نمودن روش‌های نوین کاشت، داشت و برداشت محصول
- عملیاتی نمودن تکنولوژی‌های برتر در مزارع، باغات و واحدهای تولید دام، طیور و آبزیان
- احداث گلخانه در اقلیم‌های مناسب

دفتر هیئت دولت

- اجرای پروژه‌های تجهیز و نوسازی باغات، مزارع، واحدهای دام، طیور و آبریان و صنایع پشتیبان بخش کشاورزی و تقویت صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی
- اجرای مدیریت مشارکتی در تصمیم‌گیری‌ها با استفاده از تولیدکنندگان، تشکل‌های بخش کشاورزی و بخش‌های خصوصی مشارکت بخش خصوصی در اجرا، ارزیابی و حفظ پروژه‌ها با برگزاری جلسات خبرگی تا سطح روستاها
- اصلاح فرایندهای ارائه خدمات نظارتی، تولیدی و بازاریابی و فروش و سایر خدمات و توسعه کشاورزی قراردادی
- اصلاح قوانین در حوزه‌های مختلف کشاورزی و ارتباط و تعامل بیشتر با مجلس برای رفع موانع قانونی بخش کشاورزی، ایجاد ضمانت‌های اجرایی قوانین مصوب
- اعطای تسهیلات با بهره کم در بخش کشاورزی و افزایش یارانه‌های صادراتی
- اولویت‌بندی پروژه‌ها و سرمایه‌گذاری در بخش و هدفمند نمودن اعتبارات به سمت اولویت‌ها و تکمیل مگا پروژه‌ها
- اصلاح الگوی کشت و تولید محصولات کشاورزی مبتنی بر بهره‌برداری پایدار از منابع پایه و تقاضای داخلی و خارجی
- اجرای پروژه‌های هوشمندسازی و کشاورزی دقیق در بخش کشاورزی و بومی‌سازی دانش نوین در بخش کشاورزی
- ایجاد بازارهای مجازی و حمایت کسب و کارها با اعطای تسهیلات کم بهره، استفاده از تجربیات سایر کشورها و انتقال دانش و تکنولوژی به کسب و کارهای داخلی و ساماندهی فعالیت شرکت‌های دانش بنیان در تعامل با پارک‌ها، ایجاد شتاب دهنده‌های تخصصی کشاورزی
- ایجاد تشکل‌ها و تعاونی‌های تولید و حمایت از آن‌ها، یکپارچه‌سازی اراضی کشاورزی، غنی‌سازی خاک‌ها
- رفع موانع قانونی برای تغییر کاربری
- تعریف نظام بهره‌برداری مناسب
- اجرای پروژه‌های بهره‌برداری از منابع مشترک، منابع آبی مشترک، آب‌های مرزی
- اجرایی نمودن بازار آب با تاکید بر مدیریت استان‌ها
- توسعه کشت ارقام پاییزه و ترویج آن

دفتر هیئت دولت

- اجرای پروژه‌های آبیاری با روش‌های نوین
- توسعه و تکمیل زنجیره‌های ارزش محصولات اساسی، ایجاد و تقویت صنایع تبدیلی و تکمیلی در بخش کشاورزی
- برندسازی، بازاریابی داخلی و خارجی
- ایجاد نمایشگاه‌های فروش مستقیم
- اعمال تعهدات بازار آتی در بازارهای خارجی حفظ بازار
- توسعه تکنولوژی‌های پس از برداشت به منظور کاهش ضایعات
- اصلاح نظام بهره‌برداری و و ایجاد تشکلهای مناسب مبتنی بر استفاده از صرفه‌های ناشی از مقیاس واحدهای تولیدی
- تهیه و توزیع نهاده‌های کشاورزی از طریق اتحادیه‌ها
- اجرای بسته‌های حمایتی قیمتی
- ورود و توسعه تکنولوژی‌های مکانیزه متناسب با اندازه و مقیاس بهره‌برداری
- اعطای یارانه و بسته‌های حمایتی به بخش کشاورزی و حمایت از صنایع داخلی
- ایجاد مراکز جمع‌آوری اطلاعات و داشبورد مدیریت یکپارچه آمار و اطلاعات
- تدوین نظام‌های بهره‌برداری بهینه و کارآمد در مناطق و اقلیم‌های مختلف، اصلاح حکمرانی در بخش کشاورزی و جلب مشارکت مردم در برنامه‌ریزی، اجرا و پایش پروژه‌های حفظ و احیاء منابع پایه و زیست‌محیطی
- اجرای برنامه‌های راهبردی و کلان با هدف تحقیق برای توسعه در بخش کشاورزی مبتنی بر آینده پژوهی و نیازسنجی از ذی‌نفعان، تسریع انتقال یافته‌های قابل ترویج و فناوری و افزایش ضریب نفوذ دانش به بخش کشاورزی با استفاده از ظرفیت‌های درونی و بیرونی وزارت جهاد کشاورزی (کلیه دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی و پژوهشی)
- تدوین برنامه‌های آموزشی و ترویجی به روز و بر مبنای نیاز واقعی جامعه تولیدکنندگان و تعاونی‌های تولید در بخش کشاورزی و استفاده از اساتید خبره و با تجربه و استفاده از ظرفیت دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی و پژوهشی

دفتر هیئت دولت

۶- برنامه‌های عملیاتی

روند تدوین و نهایی‌سازی برنامه‌های عملیاتی بخشی / دستگاهی فرایندی زمان‌بر بود که از زمان ابلاغ راهنمای اجرایی در آبان ماه ۱۳۹۷ تا پایان سال ۱۳۹۹ به طول انجامید. در طی این فرآیند جلسات متعدد کارشناسی جهت تبیین رویکرد راهنما، کمک به بومی‌سازی کاربرگ‌ها، همگام کردن دستگاه‌های اجرایی با چارچوب پیشنهادی، پاسخگویی به ابهامات و سوالات مطرح شده و آموزش مفاهیم پایه و پیشرفته بهره‌وری و مساله-شناسی برگزار شد. این ارتباط پیوسته و تعاملی در طول این فرآیند هیچگاه متوقف نشد. پس از تعیین اولویت‌های سیاستی توسط دستگاه‌های متولی هر بخش، به منظور صحت‌سنجی اولویت‌های ارائه شده جهت اقدام از صاحب‌نظران برجسته هر یک از حوزه‌های تخصصی درخواست شد در کارگروه خبرگی که بدین منظور تشکیل شده بود جهت بهره‌مندی از نظرات ایشان شرکت نمایند. سند پیوست مجموعه اقدامات تایید شده جهت اقدام در بخش کشاورزی را منعکس می‌کند.

۷- دوره اجرا

ابتدای سال ۱۴۰۰ تا انتهای سال ۱۴۰۵

۸- نحوه اجرا

رویکرد کلان و یکپارچه نسبت به اتخاذ سیاست‌های مناسب رشد بهره‌وری در کشور مستلزم جدیت دستگاه‌های فرابخشی و هماهنگی بالای دستگاه‌های اصلی متولی بخش‌های اقتصادی است. در این راستا و به منظور ارائه ابزارهای تشویقی، انگیزشی یا تنبیهی مؤثر برای تسریع در جلب مشارکت کمیته‌های بهره‌وری دستگاه‌های اجرایی کشور در زمینه استقرار چرخه بهره‌وری و تکمیل اجرای برنامه‌های عملیاتی ارتقای بهره‌وری، با هماهنگی سیاستی بوجود آمده بین سازمان برنامه و بودجه کشور و سازمان اداری و استخدامی کشور در الزام انجام تکالیف قانونی با موضوع سهم بهره‌وری در رشد اقتصادی، دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری به موجب قوانین بودجه‌ای سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ موظف شدند در موافقتنامه‌های متبادله با سازمان برنامه و بودجه کشور، اعتبارات لازم این موضوع را در برنامه‌ای با عنوان «ارتقای بهره‌وری» پیش‌بینی نمایند. تخصیص اعتبار سه‌ماهه این برنامه منوط به ارسال گزارش عملکرد از سوی دستگاه‌ها به سازمان ملی بهره‌وری ایران و سازمان برنامه و بودجه کشور و تأیید عملکرد از سوی سازمان ملی بهره‌وری ایران است. آیین‌نامه اجرایی این تبصره قانونی در طول سال‌های اجرای سند توسط سازمان ملی بهره‌وری ایران تدوین خواهد شد.

دفتر هیئت دولت

۹- نحوه بازنگری

با توجه به ماهیت پویای اقتصاد، معرفی پیوسته فناوری‌های جدید و ابزارهای بهره‌ورانه لازم است که این سند بر اساس اولویت‌های سیاستی هر بخش به صورت دوره‌ای بازنگری شود. با توجه به ماهیت چرخه‌ای رویکرد حاکم بر برنامه‌ها، انتظار می‌رود با پایان هر دور از اجرای چرخه نتایج حاصله با توجه به نماگرهای کلیدی عملکرد هر یک از اقدامات اساسی مورد بررسی قرار بگیرند. چنانچه اهداف مد نظر به صورت کامل محقق نشده باشد علل عدم تحقق آنها بررسی شده و بر پایه بازخورد اخذ شده از سازمان ملی بهره‌وری ایران، اقدامات اساسی اصلاح و یا جایگزین شوند. در صورت رضایت بخش بودن نتایج، دستگاه اجرایی مسئول با بررسی عوامل کلیدی موفقیت اقدامات اساسی راهکارهای لازم را برای تثبیت اقدامات اساسی و نیز توسعه آن به سایر سازمان‌ها یا واحدهای تابعه طراحی و اجرا خواهد کرد.

دفتر هیئت دولت